

Várkonyi György

A FERTÁLYMESTERSÉG ÚJJÁSZERVEZÉSE EGERBEN ÉS MAI FELADATAI

Vajon mi készítené embereket arra, hogy a múltat kutassák, hogy elmerengjenek apáik, nagyapáik történeteiben, hogy régi könyveket lapozgatva rácsodálkozzanak hajdanvolt szokásokra, tanulmányozzák a társas élet rejtelmét, az emberek közötti munkamegosztást, rendet, hierarchiát? Vajon mit keres a modern világ gondolkodó embere a poros ládafiában, pókhálós padlásokon, kamrák zugában? Talán kapaszkodókat, támpontot, eligazítást az élete megszervezéséhez, talán a jövőt próbálja megfejteni, hisz múlt nélkül az nem létezhet. Micsoda megdöbbenő pillanat, mikor a kutató felismeri, hogy ő maga a múlt sűrítője, egyik végpontja, hisz létében, ha csak tíz generációt visszaszámolok, több mint kétezer ősapája, jelleme, érzése, tudása, szerelme koncentrálnak. Főlemelő azonban azt megérezni, hogy bár a múltból nézve az egyik végpont vagyunk, a jövő szempontjából ezer lehetőség, ezer új élet elindítója. Láncszem az örökkévalóban. Tisztában vagyunk teremtettségünk e csodájával, érezzük-e felelősségünket? Érezzük-e, hogy a hagyományok ápolása nem csupán hobbi, divat, hanem a kultúránk megtartása, önmagunk erősítése. A magyar nemzet évezredek kultúrája, századokon át formálódó társadalmi normái, csodálatos nyelve, népművészete az a közös alap, melytől magyarok vagyunk, teljes személyiséggé válhatunk. Eldobnunk nem szabad. Ez az a keret, mely a gyorsan változó világban eligazít. A kiszámíthatóság biztonságot ad. Egy erős, tudatos közösség háttérrel rendelkezővel bír. Az emberiség a paradicsomban kezdte életét a hagyomány szerint, természetesen nem a közismert zöldségben. Szavunk a latin *paradisus* átvétele, mely áttételesen az óperzsa *pairi daeza*, 'körülkerített' szóból származtatható. Mindez úgy is értelmezhető, hogy Isten egy kiszámítható, biztonságos, az élet és a világ dolgaiban való eligazodásra alkalmas tudást, kultúrát, életteret adott az emberiségnek, és persze mintát, ahol az én szabadon, folyamatosan kibontakozhatott mindaddig, amíg az ott közösségben élők magukat ajándékként, tudatosan, akarattal adták a másoknak. Ahhoz ugyanis, hogy teljessé válhassunk, közössé kell tenni énünk egy részét. Mit tett az ember? Beleharapott az almába. Az alma ebben az esetben a hit hiánya, a szerzési vágy megjelenése, amikor a birtoklást a lét elé helyezem. Mára csutkáig lerágtuk a gyümölcsöt vérzivataros századokat hagyva magunk után. Az évszázados kultúránk – és itt tekintünk a kultúrát olyan alapnak, keretnek, amelyhez igazodhatunk – lassan

elvész, felhígul, nincs mihez viszonyítani, megjelenik a káosz, melyet sajnos a tömegek egyre inkább megszoknak, föl sem tűnik nekik, miben élnek. A modern kor technikai vívmányai, gyors változásai pedig elidegenítik az embereket egymástól. A kellő kényelem és jólét okán nem vagyunk annyira egymásra utalva. Nem beszélgetünk egymással, de nincs is rá igény. Virtuális világot építünk. Az emberek jó része arra törekszik, hogy minél jobban magvalósítsa önmagát, miközben nem veszi észre, hogy egyre inkább csapdába esik. Az ok pedig az, hogy az önmegvalósítás lehetőségét nem az emberi kapcsolatokban keresi, hanem tárgyakkal, eszmékkel és egyéb kitalált fogalmakkal kötelezi el magát. A Földet azért kaptuk, hogy műveljük és őrizzük, nem azért, hogy kiraboljuk. Teremtettségünk okán pedig társas lények vagyunk, nem élhetünk, nem fejlődhetünk közösség nélkül. E rövid bevezetővel kívántam megvilágítani azokat az okokat, melyek figyelmemet a közösségek felé fordították.

Családkutatást végeztem a levéltárban az 1980-as évek elején, mikor a városi jegyzőkönyvekben ráakadtam a *decurio* szóra, a tizedesi városi tisztségre. Vajon mi lehet a tartalma, milyen régen létezhet? Történelmi tanulmányaimból felsejlett, hogy a tízes számrendszer használatát az egyiptomi és a mezopotámiai kultúrában már megtaláljuk. Az óperzsa királyságban i.e. 6–5. századi gazdasági feljegyzések szerint a szolganép tizedekbe, századokba és ezredekbe volt bocsátva. Hogy az ősi sztyeppei népek tízes-százaskeretekbe való szervezése milyen elterjedt volt, jól példázzák a számnévvvel összetett népnevek. Az iráni *sadagar* népnévben a *sata*, 'száz' számnév rejtezik, az bizonyos. Erdélyben gyakori ma is a *Sata* családnév, vagy emlékezzünk a *saka* magyarokra. Krónikáink világosan jelzik őseink bejövetelével kapcsolatosan, hogy a hadrend tizedekbe, századokba, ezredekbe és tízezredekbe rendeződött. A letelepedés is tizedekben történt, gondoljunk csak arra, hogy Erdélyben még ma is az egyes falurészeket tízesnek hívják, például Énlakán. Ezt a rendszert minden bizonnyal keletről hoztuk magunkkal, így kijelenthetjük, hogy ősi szervezeti felépítés lehet. A tizedes, *decurio* elnevezés Szent László 1077 körüli törvényeiben már megtalálható. Szent István előírta, hogy 10 falu építsen egy templomot. Százaskeretbe osztották a királyi várnépeket (1138–1250-es oklevelek), de a szolgáló tulokvadászokat (1208), darócokat (1264), erdőővőket (1284), tálhordozókat (1233), váraknak szolgáló öröket és csószókat (1077, 1270), az udvari szőlőműveseket is (1015, 1055, 1091). A halászok tizedbe szervezését az indokolta, hogy tíz halászból állt egy *bokor*, amely a nagy kerítőhálót kezelte az újkori Balatonon is. A keleti országrészben ma is vannak *bokor* nevű helységek. A régi magyar gyalogságnál minden tized alja nép élén egy-egy tizedes állt. Később a különféle települések fejlődésében, a városok életében jelentős szerepet kapott a tízes szervezet, amely régi katonai szigorát elhagyva, a polgári teendőkre szervezésére vált alkalmassá. Az ősi rendben tíz család tizedet alkotva teljesítette katonai kötelezettségét, de együtt végezték az útjavítást, kutak tisztítását és más közmunkát. A Hunyadiak korában a város védelmét utcánként szervezték a tizedesek például

az 1400-as években, Kolozsváron. Úgy éreztem, valami kincsre találtam, és feledve a családkutatást Eger hajdan volt tizedesei felé fordult a figyelmem.

A Dobó István Múzeum raktárában folytattam a keresgélést dr. Petercsák Ti-vadar akkori igazgató jóvoltából. Tablók, fényképek, szalagos botok kerültek a kezembe, melyekről a földön ülve olvastam és jegyzeteltem a neveket. Kezdt kibontakozni előttem egy közösség, melynek írásos emlékei Eger töröktől való megszabadulásának idejéig fellelhetők.

Kénytelen vagyok közbeszúrní, hogy külön kutatást igényelne, volt-e 1596, tehát a hódoltság előtt a püspöki birtokon ilyen tisztség, hiszen bíró és városi tanács volt, az elvégzendő feladatok is hasonlóak voltak. Vajon ezeket kik végezték? Számomra nem elfogadható az a helytörténészek által képviselt álláspont, hogy az 1687. évi török távozás után Egerben a letelepedett hajdúk és katonák révén egri előzmény nélkül jelennek meg a tizedesek, mikor ez más magyar városokban a 15. században már létező, ismert tisztség.

További kutatásaimban nagy segítségemre volt Breznay Imre *Az Egri fertálymesterségről*¹ írt könyvecskéje és dr. Nemes Lajos helytörténész, levéltár-igazgató tárgyban született korábbi munkái. Sajnos Breznay igen értékes feljegyzései elvesztek a háború alatt, legalábbis nem találhatók. Mikor kiderült, hogy Egerben a tizedesi, majd a 18. század második felétől véglegesen fertálymesternek nevezett tisztség egészen 1949-ig létezett, a lakosság felé fordult figyelmem. Az emberek lassan megnyíltak, és sorra hozták azokat a relikviákat, melyeket apjukról, nagyapjukról, valamelyik rokonukról őrizgettek. Az is kiderült, hogy az 1980-as évek elején még 13 kiérdemült, azaz 1949-ig hivatalt viselt negyedmester élt a városban. Velük fölveve a kapcsolatot, a beszélgetések során kezdett körvonalazódni maga a rendszer, a területi felosztás, a választás menete, a választandók köre, foglalkozása, a feladatok jellege, jelentési kötelezettségek sora, az együttműködés mikéntje. Lassan kibontakozott előttem egy olyan közösség, mely évről évre megújul, egyben gyarapszik az újonnan elválasztottakkal, melyben a származás, rang, hivatal nem számít, megértik egymást, mindegyikük a közösségért és Egerért akart tenni. Közösség alatt az embereknek a családnál nagyobb, együtt élő, illetve szoros társas kapcsolatokat fenntartó csoportját értem. A közösségre jellemző, hogy tagjai a magánéletüket önként megosztják egymással, segítik egymást, pénzüket és szabadidejüket a közösség javára fordítják. Nos, ekkor gondoltam arra, hogy értékvesztett, széteső világunk megújulásának egyik alapja lehet, ha ezeket a közösségeket feltámasztjuk, újjászervezzük, majd a hagyományokra támaszkodva mai tartalommal töltjük meg.

Az elmélet összeállt, a gyakorlati megvalósítás azonban nehezebbnek bizonyult, mint gondoltam. Részben azért, mert addigra csupán három régi fertálymester volt az élők sorában, részben azért, mert a média valami sandaságot vélt felfedezni az újjászervezés kapcsán, amit ferdítéssel, hamis vádakkal, cinikus

---

¹ BREZNAY Imre 1939.

megjegyzésekkel tálalt, részben azért, mert ennek hatására megijedtek, magukba zárkóztak az emberek, megszakadt az információs lánc, pedig tudván tudtam, hogy legalább háromezer egri család köthető valamilyen formában a fertálmesterséghez. 1994. évben minden készen állt az első avatáshoz, mely 1995. február elején lett volna, ám még a támogatóim sem bíztak a megvalósíthatóságban, így magamra maradtam a kezdeményezéssel. A kudarc nem kedvetlenített el, hanem teljes erőbedobással kezdtem meg a '96. évi újraindítás szervezését. Szponzorokat szereztem, a várban őrzött köpenyek alapján legyártattam 14 újat. Ferber úr, aki neves faesztergályosként tevékenykedett, elkészítette az egységesített botokat, melyekre első alkalommal egy nemzeti színű szalag került. Kialakítottam az avatási szertartás rendjét, szövegeit. A régi eskü megmaradt, csupán néhány latin szót magyarral helyettesítettem, majd megkezdtem a kiválasztást. Ebben nagy segítségemre voltak Szepesi Lajos, Fodor Miklós és Gyergyák Károly kiérdemült negyedmesterek, akik egyik alkalommal engem, a megújításban betöltött szerepemért a fertálmesterek főkapitányává neveztek ki. A válogatásnál az ősi szempontokat vettük figyelembe, egyben törekedtünk arra is, hogy olyanok viseljék lehetőleg először a százcánú köpenyt, kiknek családjában volt már hivatalos viselt. Egyenként kerestem fel a jelölteket, kiknek röviden vázoltam a hagyomány lényegét, megőrzésének fontosságát, szerepét napjainkban és a feladatokot. Nem volt egyszerű tizennégy embert meggyőzni, mert aki vállalta, azokon is láttam, hogy nem nagyon hittek az egészben. Végül 1996. február 10-én, szombaton, a bazilikában megtörtént az első fertálmesteri mise bemutatása, majd az avatás. Dr. Ringelhann György polgármester, kit később fertálmesterré avattunk, kedves és szép beszédében méltatta a kezdeményezést, és úgy nyilatkozott, hogy személyes tanácsadóinak tekinti az újonnan elválasztottakat. Ekkor még mint új szertartási elem fiatal huszárok segédkeztek a köpenyek feladásában. Sajnos összesen csak 36 ember vett részt az eseményen, mely betudható a sajtó aknamunkájának, az elmúlt ötven év beidegződéseinek és az emberek érdektelenségének. Bár korábban az avatás a városházán volt, míg a bazilikában csak a szentmise, most mindkettőt a templomban tartottuk nem akarván politikai támadásoknak kitenni az új intézményt.

Öt év kellett ahhoz, hogy a városháza dísztermébe történő áthelyezéssel helyreálljon a régi rend. A kezdeti lépések nehezek voltak. A régi egriek tudták miről van szó, ám a 70-es évektől betelepülők – ekkor épült az északi lakótelep, melylyel a korábban harmincezer város lakossága pár év alatt közel duplájára duzzadt – nem ismerték ezt a hagyományt. Az újkori elsők bizonytalankodtak, nem nagyon találkoztak egymással. Csak a rendezvények előtt vették magukra a köpenyt, mely addig a kocsik saroglyájában gyűrődött. Szomorú esemény törte át ezt a lelkekben lévő gátat. Szepesi Lajos bácsi halála. A fertálmesterek teljes díszben álltak sorfalat a temetésén, és végre a város is láthatta, hogy az új közösség tényleg létezik. Az ezt követő, jó hangulatú suttogók Hibay Györgynél, Czákó István kanonok úrnál tovább erősítették az összetartozás örömteli élményét,

ahol jó volt együtt látni a szőlősgazdát, a kanonokot, a közigazdászt, az autósze-relőt, az orvost. Kiemelném, az először választottak korábról nem nagyon ismerték egymást. Zamata volt a tegező beszélgetésnek, élmény volt kedves törté-neteket hallgatni, a világ dolgairól elmerengeni. Mint ahogyan az elsős gimnázi-umi osztály különböző helyről érkezett tanulói, úgy az első évfolyam fertálymes-tere is összerázódtak az egy éves hivataluk alatt. Barátságok szövődtek, megin-dult a családok közötti kapcsolatfelvétel, egymás segítése. Két-három évig ők voltak, akik a következő év tisztségviselőit megválasztották, majd áttértünk az ősi módszerre, hogy az egy negyedből valók tettek javaslatot saját fertályuk jelöltjére. 2000-ig a Lokálpatrióta Egylet keretén belül működtek a tizedesek, majd ezt követően egyesület alakult Egri Fertálymesteri Testület néven. Alap-szabályban rögzítettük a jelképeket, a célokat, a tagsági viszony feltételeit, a tisztikar és a választmány teendőit. Meghatároztuk a közösségépítés szintjeit és azok feladatait. Zászlót készítettünk, a szentelését a bazilikában tartottuk, a zász-lóánya Kaknics Alajos özvegye lett.

A testület építése, fejlesztése persze folyamatosan zajlott három szinten. Az első szint a negyed közössége, akik saját pátriájukat képviselik. Ez tehát a de-termináló, azaz a negyed sajátosságait jól meghatározó szint. Évente egy-egy fővel gyarapodnak, ezért nyitott közösségnek nevezném őket. Jelenleg tizenhat negyed létezik egyre bővülő tagsággal. Fontos, hogy ismerjék az *ott élőket*, la-kóhelyüket, annak történetét, kialakulását, hagyományait, és a lakossággal kap-csolatot tartsanak. Tisztában legyenek a negyed állapotával, műszaki, ellátottsá-gi, közlekedési, szabályozási gondjaival, és legyenek megoldási javaslataik a problémákra. Fontos a szegények, elesettek fizikai támogatása is, a jó szó, a másik meghallgatására való hajlam. Ez a szint a fundamentum, az itt lévők a közösségépítés motorjai, rájuk épül az egész testület.

A második szint az adott évben megválasztottak közössége. Létszáma állandó évente, ezért zárt közösségnek nevezném. A város tizenhat negyedének egy-egy embere jelenti a tagságot. Saját negyedük véleményét képviselik összejöveteleiken, egyben egy éves hivataluk végére integrálják, szintetizálják ezeket a véle-ményeket. Mondhatnám, évente újabb és újabb sokszínű csokrot kötnek. A váro-si ünnepeken ők képviselik az egész testületet. Fontos ezért egyrészt a külső-ség, azaz a megjelenés, a kiállítás, a tartás, a ruházat, de fontos a megnyilvánulás, a megnyilatkozás, a kisugárzás, hogy látszódjon mindenkin, mit, kit képvisel, látszódjon értékrendünk, meggyőződésünk, integráló szándékunk, felebaráti szeretetünk, segítőkészségünk minden alkalommal. Mindez sugározzon róluk.

A harmadik szint a teljes testület, valamennyi fertálymester közössége. Itt nem lehet származás, iskolai végzettség, beosztás vagy vagyon szerinti elkülönü-lés, megosztottság, frakciózás. Mindenki egyenlő, mindenki fontos, egyedi, megismételhetetlen, szükség van rá. Mindenki képes az egészhez valamivel hoz-zájárulni, tudja színesíteni a közösséget. Minden közösség olyan, mint a tagjai. A tagok hatnak a közösségre, de a közösség is hat a tagságra. A negyedek elkép-

zelései alapján ezen a szinten születnek a stratégiai döntések. Fontos ezért, hiszen kétszázhatvankét fő a jelenlegi létszám, hogy észrevegyük a másikat, felé tudjunk fordulni megértéssel, szeretettel, barátsággal. Fontos, hogy az egyéni érdek ne verhessen éket a tagok közé. Fontos, hogy egymást el tudják fogadni. Fontos, hogy a hibákat, tévutakat négy szemközt tisztázzák segítve a másikat, nem megszólva, megvetve a háta mögött, de gyengéd barátsággal terelgetve az általunk jónak gondolt útra.

A fenti szempontok szerint gyarapodunk, bővülünk. Természetesen a tagság szerette volna jobban megmutatni magát, szeretett volna valami nagy, maradandó alkotást létrehozni, bevallom visszafogtam ezeket a törekvéseket, mert úgy éreztem, nem nőtt fel a csapat még a feladatokhoz, és a testület Eger társadalmába való beágyazottsága is gyenge volt. Gyakran lasszóval kellett fogni a következő év jelöltjeit, nem nagyon működtek a negyedek. Fordulatot jelentett a tíz éves évforduló, melyre határon túlról, Kolozsvárról is hívtunk előadókat. Balló Áron főszerkesztő és Nagy Mihály történész tisztelte meg a konferenciát. Közülünk dr. Pozder Péter, dr. Petercsák Tivadar, dr. Nemes Lajos, Habis László és Várkonyi György tartott előadást. A megemlékezést beárnyékolta, hogy Gál Tibor barátunk urunk előtte két nappal hunyt el balesetben. A következő tíz évben megpezdült az élet, és az eredmények a negyedeknél is jól látszanak. Ott ahol megértették, hogy minden ember gyönyörű, egyedi, fontos, szükség van rá, ott ahol belátták, hogy a származás, a végzettség, a pénz nem lehet mérce. Ott ahol megérezték, hogy az embert csak a tettei minősítik, csak az számít, mit tudok a közért tenni, a közért adni, van-e rá *időm*, vagy mekkora a szeretet a szívemben a másik iránt, nos, ezekben a negyedekben megindult a *lélet* és nem a birtoklást erősítő munka. Harangláb és téralakítás, karácsonyfa-állítás a Szent István városban. Betlehem és találkozási pont építése a Maklár II. negyedben. Mária-szobor, harangláb-felújítás és közösségi tér kialakítása a Rác hóstyán. Szomszédolás több fertályon, kis suttogók rendszeres tartása, Bójte Csaba többszöri meghívása. Wass Albert-szobor állítása és közösségi tér kialakítása a Szent János város Hatvan I. negyedben. Kopjafaállítások Egerben és Erdélyben a Nyerges tetőn. Szent Apollónia, védőszentünk szobrának elkészítése Kiss István barátunk urunk keze által, hogy csak néhányat említsek. Öröm ezt látni, öröm ebben élni. Néhány száz év működés után testületté formálódó szervezetünk mára megérte a huszadik évét. Felemelő és fontos dátum. Felemelő, mert egy olyan értékrendet próbálunk képviselni, közvetíteni, mindenkihez eljuttatni, mely világunkat azért évezredekig fönntartotta, s melyet a jelenkor felelőtlenül sutba kíván dobni, vagy már meg is tette. Fontos, mert ma nem divatos, nem trendi álláspontot képviselünk, melynek akár csak húsz évig való fenntartása is komoly munkát igényelt. A mag jó földbe hullt, a fa nőni, terebélyesedni kezdett, olyannyira, hogy felfigyelve munkánkra felkerültünk a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékére.

Szilárdan hittük és hisszük, hogy alulról építkezve, a sokszínűséget megtartva, magunkat megjavítva, őseink jó példáit követve megállítható az emberiség vágtázó rohanása a halál útján, és most engedjék meg, hogy ne részletezzem a mai világunk életet tagadó, birtoklást, a kifosztást mindenek felett támogató filozófiáját. Meggyőződésem, hogy társadalmunkat csak a magyar lélek törvényei szerint lehet tartósan felépíteni, megtartani. A magyar ember azért depressziós, azért elkeseredett, mert belső énjével nem egyező élet élésére kényszerítik. A mai világot nem érti a magyar, de a nyugati világ sem érti őt. Egész életében harmóniára törekedett a természettel és a természetfelettiel. Sem a lelke, sem a teste nem tűrte a zabolázást, a fölösleges kötöttségeket, a hazugságot. Östiszteség lakozik benne. A mai ütődött világ idegen számára, mert abban nincs helye a természetnek, csak környezet és élettér van, nincs helye a szeretetnek, mert csak önzés van, nincs helye az alkotásnak, teremtésnek, mert a pénz beszél, a kutya ugat, nincs helye a tényeknek, mert csak szelektált hírek vannak. A pénz az úr, az érték sárba hullt, s az aranyborjút imádó, félrevezetett tömeg tapossa tudatlanul. Szükség van ezért olyan önzetlen munkára nevelő, emberi kapcsolatokat építő, a hagyományokat ápoló, a saját értékeit, kultúráját ismerő, azt értő, abból táplálkozó, a kor kihívásait szabad emberként elemezni képes, a kérdésekre válaszolni tudó közösségekre, amelyek ha lassan is, de jó irányba kezdik forgatni a világ kerekét.

Nos, az Egeri Fertálmesteri Testület ezt a feladatot vállalta. A mai áldatlan állapoton kívánt változtatni tehetsége szerint, amikor célul tűzte az újjászervezéskor, hogy politikamentes, keresztény alapokra támaszkodó szervezetet hoz létre, melynek feladatai: a hagyományápolás; gondolkodó, alkotó, a másikat megértő, segítő emberré válás; részvétel Eger város közönségének boldogulásában, részvétel a közügyekben úgy, hogy a létet, az életet erősítsük.

A hagyomány ápolása persze nem azt jelenti, hogy ünnepnapokon, városi rendezvényeken díszfelvonulást tartunk a százrácú köpenyben. Elsősorban a magyar kultúra ápolása a feladat, népünk szokásainak, világlátásának minél jobb megismerése, átélése, terjesztése, tudatosítása és a legfontosabb: megélése. Kultúránk az a viszonyítási rendszer, melyben biztonságban érezhetjük magunkat, ahol azonos értékrendet vallók közösségében élhetünk. Olyan előadásokat szervezünk, ahol a tagság megismerheti történelmünket, szokásainkat, dallamvilágunkat, gondolkodásunkat, világlátásunkat, és megpróbál úgy is élni. Valójában, ha nem tesszük mindezt élővé, mit sem ér. Gondolkoztak már azon, hogy hová lettek a fazekasok, a kötélgyártók, a bodnások, az úri szabók? És sorolhatnám tovább. Múzeumba küldtük őket. Nincs igény a termékeikre, nem kell a tudásuk. A gépesített, haszonelvű termelés nem tart igényt az emberre. A felszabaduló munkaerőt képtelen foglalkoztatni, ennek eredménye a munkanélküliség. Az ok pedig nem más, mint a gátlástalan birtoklás az étellel szemben, a pillanat megélésének a hajszolása az örökléttel szemben. A világ vagyonának majdnem felét az emberiség 1% bírja, 87%-a pedig a 10% kezében van. A javításhoz a társada-

lomnak kell megújulni, az egyéni személyiségfejlesztés, magunk megreformálása már nem elég. Alapjaiban kell megváltoztatni ezt az embertelen, hibás érték- és normarendszert úgy, hogy az életminőség is megváltozzon. Így nem lehet élni!

Továbbra is célunk persze önmagunk fejlesztése, mert a tudatos, megvilágosodott szellem a dolgok alapvető okait keresi, nem csapható be, nem lehet megfélemlíteni, nem vezethető félre. Csak az ilyen ember tud felelős döntést hozni. Közösségben lehet csak ilyen emberré válni úgy, hogy át kell adni önmagunk egy részét másoknak ahhoz, hogy énünk teljessé válhasson. Mi ez az önátadás? Van időm a másakra, meghallgatom, érdek nélkül segítek rajta, részt veszek örömeiben, támasz vagyok bánatában, és ezekben mind magunkat adjuk, ajándékozunk a másiknak. „*Ne úgy legyen, ahogy én akarom, hanem ahogyan te*” (Mk 14,36). Krisztus szavai azt jelentik: szabadon odaadni mindazt, ami tudatos, akarati, és nem félelemből, parancsra, utasításra.

Amennyiben az első két feladatot teljesítettük, felkészültünk, felvérteztük magunkat a birtoklás visszaszorítására, elkötelezetten vállaljuk az élet, a lét erősítését, hiszünk a szeretet erejében, készek vagyunk a szolidaritásra, bátran állhatunk közösségünk elé, hogy a tanultakat megéljük velük együtt, hogy fáklyák lehessünk. Ehhez azonban szabadon oda kell adnom az időmet, a tudásomat, az erőmet, a gondolataimat, sőt időnként anyagi terheket is vállalni szükséges. Nos, a mai közigazgatási munkamegosztás mellett nehéz olyan feladatot találni egy civil szervezetnek, melyre ne lenne valamilyen állami intézmény, ezért az 1930-as évek működéséből merítettünk. Miután a negyedeket a fertálymesterek ismerik legjobban, minden évben, a városi költségvetés készítése előtt, a főmérnöki iroda kérésére összeírjuk azokat a javítási, karbantartási, felújítási feladatokat, melyeket a lakosság fontosnak tart az adott negyedben, és ezt eljuttatjuk a városházára. Énekkarunkkal részt veszünk a kulturális rendezvényeken, kórustalálkozókon szerepelünk itthon és külföldön. Szociális téren, ismerve a negyedek ségényeit vagy magunk segítünk munkával, pénzzel, anyaggal, vagy eljárunk a városházán az illetők ügyében. Habis László polgármester úrral, aki maga is fertálymester, folyamatosan egyeztetünk, mely feladatokban támaszkodhat még a közigazgatás a Fertálymesteri Testületre.

Lényeges dolgok ezek, de mint korábban jeleztem, ma már mindez nem elég. A társadalomnak kell gyökeresen megújulnia. Rengeteg jó szándékú ember gondolja ezt, ám egymástól elszigetelten. Üzenetük erőtlen, mert nem azt hirdetik, vedd meg, mert megérdemled, hanem azt, hogy gondolkozz, dolgozz és tedd meg. Ez persze fárasztó, pénzért nem is kapható. Az ország különböző pontjain fel-feltörő kezdeményezések nem kapnak nyilvánosságot társadalmi szinten. Néha ugyan, lehetőleg az éjszakai műsorban, bemutatnak egy-egy polgármestert, mint csodabogarat vagy szent örültet, aki ötleteivel új életet lehelt az elnépteledő, pusztuló falujába, munkát adott az embereknek, de semmi több, semmi reform, törvényi szabályozás nem követi a példálózást. Megtisztelt bennünket

egyikük, aki húsz éve Aba polgármestere, Kossa Lajos úr és a pécsi Lokálpatriótáktól Vadas Gyula barátom. Mindketten akarnak és mernek változtatni. Fogjunk hát össze Eger, Pécs és Aba polgárai! Első lépésként keressük meg és gyűjtjük össze az életet erősítő kezdeményezéseket országos szinten, és a sokszínű példákból kiindulva fogalmazzuk meg azokat a stratégiai lépéseket, melyekkel a megújulás elkezdődhet. Kellő alázattal álljunk a feladathoz, nehogy a széthúzás, az egyéni érdek már a kezdetekben ellehetetlenítse a vállalkozást. Következő lépésben keressük meg környezetünkben azokat a közösségeket, településeket, ahol a vázolt stratégia alapján hajlandók a változtatásban szerepet vállalni. A harmadik lépés a törvényhozók elérése, hogy mindez országos szinten elindulhasson. A lényeg: úgy megváltoztatni a jelenlegi, lerontott érték- és normarendszert, hogy az életminőség megváltozzon. A létet kell támogatni, és nem az önző birtoklást. Normális az, hogy az élet, a jövő mellett elkötelezettek, mint az óvónő, tanár, egészségügyi dolgozó bére a fizetési tábla alsó harmadában található, míg a birtoklást, profitot, emberek manipulálását segítő marketing-, banki és kommunikációs feladatokat végzők fizetése a felső harmadban helyezkedik el? Félre ne értsék, én nem a különböző területen munkájukat jól végzőket kívánom populista demagógiával szembeállítani, csupán arra hívom fel a figyelmet, hogy az egész társadalmi berendezkedés nem az életet erősíti, hanem a kirekesztést, a szerzést, a pillanat megélését, a birtoklást, a manipulálást a nagyobb haszon érdekében. Ezen kell sürgősen, egy akarattal változtatni, a szemeket látásra, a füleket hallásra megnyitni.

Öröm, hogy e sok évszázados hagyomány magját sikerült elvetni 1996-ban a még élő kiérdemült negyedmesterek segítségével. Öröm, hogy e mag életre kelt, kicsírázott, szárba szökken, és erős fává terebélyesedett bizonyítva, hogy – Urbán Gusztáv 1934-ben elhangzott szavaival éljek – „az egri fertálmesterség az élők munkálkodásán keresztül időtlen-időig élni akar. Élni akar, mert hiszi és vallja, hogy az egri polgár-erények tógájának, a fertálmesteri köpönyegnek, ma is szavának, tekintélyének kell lennie a fórumon”. Öröm, hogy nemcsak megtartottuk, mit őseink ránk hagyományoztak, de gyarapítottuk is azt. Öröm együtt látni a szőlősgazdát, az orvost, az iparost, a földművest, a mérnököt, a tanárt, a papot és a mesterembert, hiszen nem a származás, nem a rang, nem a végzettség, mely egy asztalhoz ültet bennünket, hanem mert elkötelezettek vagyunk Eger ékszeres dobozának gazdagításában, a polgári erények és értékek felmutatásában, tiszteletében, a közért való munkálkodásban és a Teremtő iránti szeretetben.

IRODALOM

BREZNAY Imre

1939 Az egri fertálmesterségről. Kiadta az egri Fertálmesteri Testület.

Eger